

Dennis Bouwhuis (Theater de Spiegel): "Techniek is geen ondergeschoven kindje"

Fotografie: Scagliola/Brakke i.o.v. Greiner Van Goor Huijten Architecten bv

De gemeente Zwolle beschikt al sinds 1839 over een schouwburg met een intieme zaal van het type 'bonbonnière', met maximaal 506 zitplaatsen. De schouwburg is in de loop der jaren uitgebreid met drie kleinere zalen: de Dommerholtzaal met 195 stoelen, de Schuttezaal met 129 stoelen (die veel voor klassieke muziek wordt gebruikt) en het Papestraattheater, een vestzaktheater van 77 stoelen. Zalen die worden geëxploiteerd door de Stichting Schouwburg Odeon.

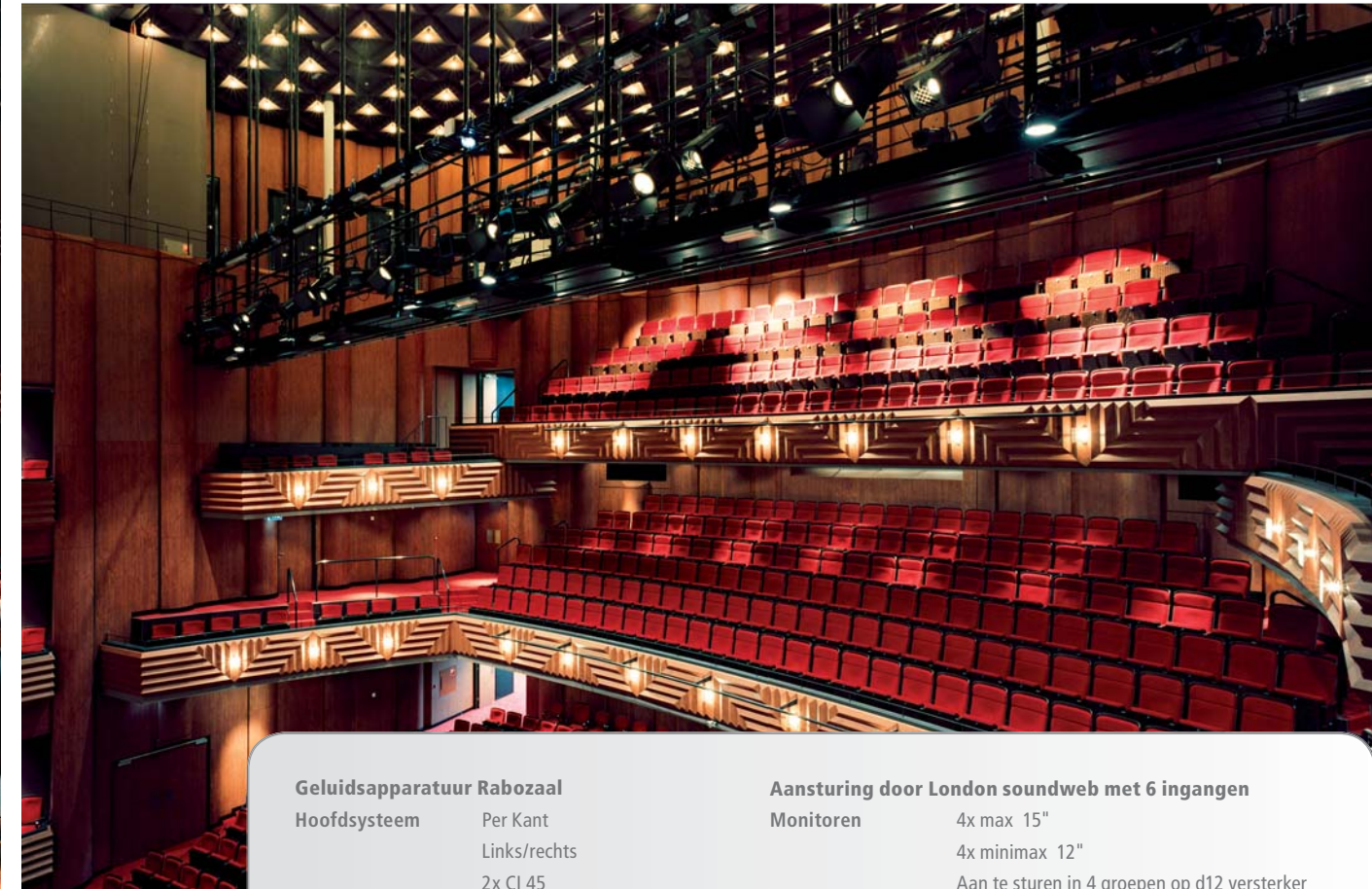
Hoewel de schouwburgzaal in 1985/86 nog is gerenoveerd (waarbij de toneelopening met 50% is verbreed naar 9 meter!) is het zowel qua toneelvoorziening als stoelenaantal nog steeds lastig te voldoen aan de eisen van hedendaagse theaterprogrammering. "Grotere producties zijn in deze zaal niet mogelijk", vertelt Dennis Bouwhuis, hoofd techniek bij Theater de Spiegel. "Vandaar dat Zwolle een nieuw theater heeft laten bouwen, dat twee jaar geleden zijn deuren opende. De Spiegel is echt een zaal voor de grote producties en fungeert ook als concertzaal, dat is het mooie van deze zaal. Je kunt de akoestiek van de zaal aanpassen met behulp van beweegbare plafonds en een mobiele orkestkamer."

Productiebureau

"In totaal hebben we vijf zalen, waarin meer dan 400 voorstellingen per jaar worden geprogrammeerd. Daarnaast worden de zalen verhuurd voor congressen en evenementen", vertelt Bouwhuis. Het technisch team van Odeon De Spiegel Theater bestaat uit twaalf technici. Dennis Bouwhuis is hoofd techniek van het Spiegeltheater. Daarnaast is er nog een hoofd techniek voor de Odeon Theaters. Dennis: "Normaal heb je één hoofd techniek, maar gezien de twee uiteenlopende locaties, was het beter om daar apart een hoofd techniek te hebben. Uiteraard werken we wel nauw samen en vormen we één team van allround theatertechnici. Binnen dit team hebben we ook een aantal specialisten zitten: één voor de trekkenwand, één voor het geluid en één voor het licht. Deze specialisten werken nauw samen met de technici van het bezoekende gezelschap of productiemaatschappij en sturen ook onze eigen technici aan. Daarbij wordt de trekkenwand uitsluitend bediend door een technicus van ons. Hij kent alle ins en

outs van deze trekkenwand. Net zoals in Odeon Theater hebben we hier het trekkenwandsysteem Centurion van Stakebrand met in totaal 62 trekken en vier zijtrekken. Om de techniek van alle producties en evenementen in goede banen te leiden, hebben we een productiebureau opgericht. Tot nu toe ontbrak er een schakel tussen enerzijds de afdeling Evenementen & sponsoring en anderzijds de TD. Met het veranderen van de organisatie, de hoeveelheid activiteiten en wetgeving (arbeids- en rusttijdenwet, personeelsplanning enz.), werd het tijd om deze ontbrekende schakel in te vullen."

Om de praktische kant van een activiteit inzichtelijk te maken, is het Productiebureau het aanspreekpunt bij afspraken met gebruikers van de podiumaccommodaties. Zo kan er vanaf het moment dat potentiële huurders hun wensen kenbaar maken, ingespeeld worden op de technische aspecten van een activiteit. Hierbij kan het gaan om faciliteiten, personele bezetting of de tijd die nodig is om een en ander te realiseren. Het Productiebureau werkt nauw samen met de afdelingen Evenementen & sponsoring, Techniek en Faciliteiten en zorgt voor het aanleveren van alle gegevens die de Technische Dienst nodig heeft. "Dit houdt bijvoorbeeld in dat we aan de gebruikers vragen om een aantal weken voor de geplande uitvoering het technisch plaatje in te leveren i.v.m. onze personeelsplanning. Ook op het gebied van organisatie en veiligheid zijn er een aantal regels waaraan wij als organisatie, maar waaraan de gebruikers zich dienen te houden. Daarom zijn er huisregels opgesteld voor de samenwerking met gezelschappen en huurders, die door de meeste theaters in Nederland gebruikt worden." Dennis Bouwhuis is erg tevreden over het Productiebureau. "Het zorgt in de praktijk voor een hoop duidelijkheid."

Geluidsapparatuur Rabozaal

Hoofdsysteem
Per Kant
Links/rechts
2x CI 45
2x Qsub

Cluster
per kant
Links /Rechts
2x CI 60

Center
boven
2x CI 60

Onder
1x CI 90

Voorrand 8xE0
Onder 1e Balkon 6x E0
Front 2e Balkon 4x E3
Zijbalkons 2x E3
Front 3e Balkon 4x E3

Aansturing door London soundweb met 6 ingangen

Monitoren 4x max 15"
4x minimax 12"
Aan te sturen in 4 groepen op d12 versterker
mengtafels midas verona 32/8
My first midas venice 12 /4

Geluidsapparatuur

Effecten Lexicon mpx 1
TC m-one XL
2x Audient 231 graphic 31b eq
2x SPL dynamax comp/limiter
md en cd speler

Lichtinstallatie

De lichtinstallatie bestaat uit 2kw Niethammer profielen met verschillende zoombereiken. Verder een aantal 1kw Niethammers, ADB 2kw Prisma Convex schijnwerpers, ACP 1004 in Carré gemonteerde vlakverlichtingsarmaturen, en 2kw ADB Fresnel schijnwerpers. Om de installatie volledig te maken worden er een ruim aantal Thomas Par 64's aan sixbarren gemonteerd. De lichtinstallatie wordt aangestuurd door een Spark top lichttafel van Compulight.

Bijzondere theatertechnieken

Achter de schermen van De Spiegel is veel bijzonders te zien. De fraaie artiestenfoyer met zicht op de stadgracht bijvoorbeeld, de gang met kleedkamers, de kantoorruimten op de bovenste verdieping, de technische installaties pal onder het dak, het enorme toneel en het inspannende los- en laadperron voor twee vrachtwagens. In de zaal zelf bevinden zich twee delen die in de vloer kun-

delen in de zaal, de beweegbare zijloges en het kunstwerk direct vóór de toneelopening. Bijzonder aan het ontwerp van Greiner Van Goor Architecten is de theaterzaal: door het beweegbare zaalplafond zes meter omhoog te brengen en de toneelopening te vergroten wordt het akoestisch volume van de zaal sterk vergroot, waarmee deze van een intieme theaterzaal verandert in een klassieke concertzaal. Met het omhoog brengen van het zaalplafond komt er ook een tot dan toe verborgen derde galerij vrij met 150 extra plaatsen.

Geluidsinstallatie

De geluidsinstallatie van D&B Audiotechniek in Theater de Spiegel is behoorlijk uitgebreid (zie het kader met de apparatuurlijst). Er is een hoofdsysteem met CI 45 luidsprekers op links en rechts met 2 x Qsub en per kant een cluster van 2 x CI 60. Er is een gevlogen middencluster met 2 x CI 60 en 1 x CI 90, terwijl 8 E0 worden gebruikt voor het invullen van de eerste rijen. Dan zijn er nog 14 extra luidsprekers voor het balkon en de zijbalkons. Dit geheel wordt aangestuurd door d12 versterkers in combinatie met een BSS Soundweb London BLU-80 met zes ingangen. Deze wordt gebruikt om het audiosignaal afkomstig van de mixer te distribueren naar de versterkers, zodat de speakers onafhankelijk van elkaar kunnen worden ingeregeld in geluidsniveau, klankkleur en delay. Er is een aantal standaard presets gemaakt in Soundweb, zodat de meest voorkomende configuraties met een druk op de knop kunnen worden ingesteld. "Een grote winst is ook dat we deze unit via een draadloos netwerk kunnen bedienen. Hierdoor is het mogelijk voor de technicus om tijdens het inregelen van het speakersysteem met een laptop door de zaal te lopen en direct aanpassingen te doen. In principe hebben we alles in huis. Alle zalen hebben hun eigen vaste installatie, maar bepaalde materialen zoals licht, video en microfoons worden op meerdere plaatsen ingezet. Het is een basisinstallatie. In de praktijk neemt het merendeel van de gezelschappen hun eigen geluidsinstallatie mee, evenals aanvullende verlichting." Wat betreft het geluid wordt nog veel gewerkt met analoge tafels, maar Dennis ziet de opkomst van digitale mengtafels. De bekabeling in De Spiegel is dan ook op de toekomst voorbereid. "Inprikken van bijvoorbeeld de lichttafel kan op een DMX of Ethernet kanaal op meerdere plaatsen in de zaal en achter het podium. DMX wordt nog veel toegepast en werkt altijd. Ook ethernet wordt steeds meer gebruikt. Speciaal hiervoor hebben we 2 poorts node's om DMX op de ethernetlijn te zetten of DMX van de ethernetlijn te halen. Wat techniek betreft kunnen we hier dus alle kanten op", merkt Dennis tot slot op.

nen wegzakken. De eerste drie rijen stoelen kunnen naar de kelder, waardoor een grote orkestbak ontstaat. Apart is vooral het 'geluidseiland' midden in de zaal. Nadat het plateau tot op kelderniveau is afgedaald, kan het blok met stoelen eraf worden gerold en plaatsen de technici hun panelen voor geluid en licht erop. "Bij het ontwerp van de technische ruimten en de invulling van de techniek hebben we veel inspraak gehad", legt Dennis uit. "Daarbij zijn we uitstekend geadviseerd door Theateradvies in Amsterdam, een theatertechnisch adviesbureau dat ook de hele aanbesteding heeft begeleid. De techniek is hier zeker geen ondergeschoven kindje." In de zaal en de toneeltoren zijn dan ook niet alleen de allernieuwste technieken op het gebied van licht, geluid en hijstechniek (trekkeninstallatie) aangebracht, maar zijn ook zaken als zichtlijnen, kleedkamers, bestoeling en be-

doeking optimaal in het ontwerp van de architect geïntegreerd. Ook laat De Spiegel zien hoe een moderne theaterzolder kan zijn: leeg. Arbo-eisen, theatertechniek en constructie zijn geïntegreerd tot één functioneel en kosteneffectief geheel. Drie stalen vakwerkspanten (drie meter hoog) dragen niet alleen het dak, maar in de onderregel ligt ook de zogenoemde liervloer. Onder deze vloer hangt aan slechts zes dunne trekstangen 'de plankenvloer'. Deze plankenvloer draagt op zijn beurt de trekkeninstallatie met de toneelverlichting, decorstukken en wat al niet. En dat 'wat al niet' kan in Zwolle letterlijk alles zijn. Want dankzij de plankenvloer kan op iedere gewenste plek boven het toneel een puntlast van 1000 kilo worden gehangen. En dat op meer plaatsen tegelijk. Theatertechnisch bijzonder in De Spiegel zijn de orkestschelp op het toneel, de beweegbare plafond-